

Sygn. akt VIII U 2211/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Magdalena Kimel
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2017 r. w Gliwicach

sprawy Urzędu Gminy R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o zwrot nienależnie wypłaconych świadczeń

na skutek odwołania Urzędu Gminy R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 25 października 2016 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż stwierdza, że odwołujący Urząd Gminy R. nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń M. M. za okres od 1 września 2008r. do 31 października 2016r. w kwocie 940,24 zł (dziewięćset czterdzieści złotych 24/100) i odsetek za okres od 1 listopada 2008r. do 25 października 2016r. w kwocie 390,50zł (trzysta dziewięćdziesiąt złotych 50/100);

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego kwotę 180zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSR del. Magdalena Kimel

Sygn. akt VIII U 2211/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 października 2016 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. zobowiązał Urząd Gminy R. do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń za okres od 01.09.2008 r do 31.10.2016 r w kwocie 940,24 zł i odsetek za okres od 01.11.2008 r do 25.10.2016 r tj do dnia wydania decyzji w kwocie 390,50 zł w związku z bezpodstawną wypłatą emerytury dokonaną na rzecz M. M. w okresie od 01.09.2008 r do 31.10.2016r. Wskazał, że obciążanie obowiązkiem zwrotu tych należności jest uzasadnione, gdyż świadczenia zostały wypłacone bezpodstawnie w wyniku korekty druku RP 7 w którym podano błędną kwotę wynagrodzenia za 1983 rok.

W odwołaniu Urząd Gminy R. domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i orzeczenie o braku obowiązku zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń emerytalnych za okresy wskazane w decyzji, w związku z brakiem przesłanek do odpowiedzialności powoda, jako płatnika składek określonych w art. 84 ust 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ograniczenie kwoty zwrotu do okresu nie dłuższego niż ostatnie 3 lata ich pobierania oraz nienaliczania odsetek od tych świadczeń za podany w decyzji okres, w związku z brakiem podstaw prawnych do żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 3 lata oraz możliwością naliczania odsetek ustawowych jedynie od dnia doręczenia decyzji obligującej do zwrotu nienależnych świadczeń w świetle art. 84 ustawy. W uzasadnieniu stanowiska odwołujący podniósł, że w 2007 r Urząd Gminy R. sporządził na druku Rp 7 zaświadczenie z dnia 16.03.2007 r o zatrudnieniu i wynagrodzeniu dla potrzeb ustalenia kapitału początkowego, natomiast w 2016 r w związku pismem organu rentowego złożył korektę zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu. Zdaniem odwołującego organ rentowy na etapie rozpatrywania wniosku o przyznanie emerytury dysponował tymi samymi dokumentami, którymi dysponował w 2016 r, zatem już wtedy mógł zauważyć rozbieżności w dokumentacji pracowniczej pani M. M.. Pobranie nienależnych świadczeń przez M. M. spowodowane zostało nie tylko błędem pracodawcy, ale także organu rentowego, na którym jako organie administracji publicznej spoczywa prawny obowiązek szczególnej staranności i kontroli zgromadzonych dokumentów.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

M. M. zawiadomiona o toczącym się postępowaniu nie przystąpiła do sprawy w charakterze zainteresowanej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Urząd Gminy R. w dniu 16 marca 2007 r na wniosek M. M. sporządził druk RP 7 wraz z załącznikiem, w którym wyszczególnione zostały okresy zwolnień lekarskich M. M., urlopów macierzyńskich, urlopów wychowawczych. Zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z załącznikiem i świadectwem pracy z dnia 29.02.1984 r M. M. złożyła w organie rentowym celem naliczenia kapitału początkowego.

Na zaświadczeniu z dnia 16.03.2007 r stanowiącym załącznik do zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 16.03.2007 r wykazano, że M. M. przebywała na urlopie wychowawczym do dnia 31.12.1982 r. Natomiast w świadectwie pracy z dnia 29.02.1984 r widniała informacja, że M. M. w okresie od 23.11.1978 r do 28.02.1983 r przebywała na urlopie bezpłatnym i wychowawczym w celu sprawowania opieki nad dzieckiem, w tym od 10.10.1980 r do 12.02.1981 r przebywała na urlopie macierzyńskim z tytułu urodzenia drugiego dziecka.

Organ rentowy w oparciu o druk RP 7 z dnia 16.03.2007 r ustalił M. M. wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia i wypłacał emeryturę, do której M. M. nabyła prawo w dniu 01.09.2008 r.

W dniu 29.07.2016 r M. M. złożyła wniosek o przyznanie emerytury z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W dniu 12.08.2016 r organ rentowy wystąpił do Urzędu Miasta R. z wnioskiem o wyjaśnienie rozbieżności w czasokresie udzielonego urlopu w celu sprawowania opieki nad dziećmi pomiędzy świadectwem pracy a zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu. Zwrócił się ponadto z prośbą o wskazanie czy wynagrodzenie za rok 1983 wykazane na druku Rp 7 w łącznej kwocie 147.237 jest poprawne w związku z powstałymi rozbieżnościami w okresie zatrudnienia.

W odpowiedzi na wezwanie organu rentowego Urząd Gminy R. w dniu 29.08.2016 r wyjaśnił, że M. M. przebywała na urlopie wychowawczym do dnia 28.02.1983 r. i złożył korektę do zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu dotyczącą zarobków za rok 1983.

W oparciu o korektę RP 7 organ rentowy wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia, który okazał się mniejszy i wyniósł 60,36 %.

Od dnia 01.09.2008 r organ rentowy wypłacał M. M. świadczenie w zawyżonej wysokości. Za okres od dnia 01.09.2008 r do 31.10.2016 r organ rentowy wypłacił M. M. nienależne świadczenie w wysokości 940,24 zł.

Powyższy stan faktyczny był między stronami bezsporny i ustalony został w oparciu o akta emerytalne M. M..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zaskarżona decyzja jest nieprawidłowa.

Zgodnie z art 84 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r., poz. 963), osoba która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Po myśli art. 84 ust. 2 tej ustawy, za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

1. świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
2. świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Stosowanie do art. 84 ust. 6 ustawy systemowej, jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym jest, że M. M. w okresie od 01.09.2008 r do 31.10.2016 r wypłacone zostało zawyżone świadczenie z powodu wskazania przez odwołującego w druku RP 7 nieprawidłowej wysokości wynagrodzenia za rok 1983, w związku z przyjęciem nieprawidłowej daty zakończenia przez nią urlopu wychowawczego.

Spornym natomiast jest, czy odwołujący zawinił w wydaniu M. M. zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu o takiej treści i czy jest on wyłącznie odpowiedzialny za wypłacenie jej częściowo nienależnego świadczenia.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że przez nieprawdziwe dane, o jakich mowa w art. 84 ust. 6 ustawy systemowej, należy rozumieć zawarte w dokumentach dane niezgodne z prawdą, z rzeczywistością, ze stanem faktycznym, kłamliwe, zmyślane, nierzeczywiste (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2012 r., II UK 39/12, M.P. Pr. 2013 nr 1, s. 49 - 50). Zgodnie ze stanowiskiem doktryny, uregulowanie przepisu art. 84 ust. 6 ustawy o s.u.s. odnosi się do przypadków, w których płatnicy składek lub inne podmioty wystawili nieprawdziwe dokumenty, stanowiące przyczynę wydania wadliwego rozstrzygnięcia przez organ rentowy bądź sąd. Odpowiedzialność płatników składek lub innych podmiotów zachodzi poprzez ustalenie, że wystawienie dokumentów zawierających nieprawdziwe dane nastąpiło na skutek ich świadomego działania lub rażącego niedbalstwa ("Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz", red. B. Gudowska, J. Strusińska-Żukowska, C.H. Beck, Warszawa 2011).

Zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawione według wzoru ustalonego przez ZUS (Rp-7) stanowi środek dowodowy stwierdzający wysokość zarobku lub dochodu przyjmowanego do podstawy wymiaru emerytury lub renty, stosownie do § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r. Nr 10, poz. 49 z późn. zm.). Z treści powyższego przepisu nie wynika, aby zawarte w zaświadczeniu stwierdzenie, co do wysokości wynagrodzenia miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenie i ustalających jego wysokość. Zaświadczenie to nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to zaświadczenie nie jest

organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej, a tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Organ rentowy przyznając zawyżoną emeryturę M. M. dokonał wyliczenia świadczenia w oparciu o wystawione przez Urząd Gminy R. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 16 marca 2007 r. Tymczasem M. M. składając wniosek o ustalenie kapitału początkowego złożyła nie tylko RP 7 wraz z załącznikiem ale również świadectwo pracy z dnia 29 lutego 1984 roku w którym wskazano okres przebywania M. M. na urlopie wychowawczym. Wyliczając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia organ rentowy dysponował już 2007 r tymi dokumentami.

Organ rentowy jako organ uprawniony do przyznawania świadczeń z ubezpieczenia społecznego i ustalania ich wysokości miał obowiązek dokonania kontroli przedłożonego zaświadczenia o wynagrodzeniu i zatrudnieniu, który jak wskazano powyżej stanowi dokument prywatny a nie urzędowy. Porównanie w 2007 r treści świadectwa pracy z treścią druku RP 7, w szczególności z treścią załącznika do tego druku, w którym wyszczególniono okresy urlopu wychowawczego i macierzyńskiego M. M., umożliwiło organowi rentowemu weryfikację danych. Nie uczyniono tego wówczas a dopiero w 2016r, kiedy M. M. złożyła wniosek o przyznanie emerytury z art. 26 ustawy emerytalnej. Zatem do wypłaty zawyżonego świadczenia M. M. doszło z winy organu rentowego.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w wyroku z dnia 25 lutego 2015 r. (II UK 127/14, Legalis nr 1231771), analizując podstawę odpowiedzialności płatnika wynikającą ze stanowiącego podstawę prawną rozstrzygnięcia art. 84 ust. 6 ustawy systemowej, trzeba mieć na uwadze przewidziany w art. 7 k.p.a. ciężący na organach rentowych obowiązek podejmowania wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego i do załatwienia sprawy, przy uwzględnieniu interesu społecznego i słusznego interesu obywateli. Jak wskazano w motywach powołanego rozstrzygnięcia, rozpoznając wniosek o przyznanie świadczenia emerytalnego lub rentowego, organ rentowy powinien zatem rozważyć, czy do wniosku dołączono wszystkie niezbędne dokumenty, a zawarte w tych dokumentach dane wystarczają do podjęcia decyzji w kwestii prawa ubezpieczonego do dochodzonego świadczenia i jego wysokości. Jeśli nie - powinien zażądać dostarczenia brakujących dokumentów i wyjaśnić wątpliwości wynikające z analizy zawartych w nich informacji. Organ rentowy odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji. Jeśli więc pobranie nienależnych świadczeń spowodowane było nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego, nie można żądać od płatnika składek zwrotu tychże świadczeń (tak wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 grudnia 2001 r., III AUa 768/01, Lex nr 74577 i z dnia 9 grudnia 2008 r., III AUa 1227/08, Lex nr 552001 oraz Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 23 lipca 2009 r., III AUa 448/09, Lex nr 628256; Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14 maja 2013 r., III AUa 1131/12, Lex nr 1316151 i Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 28 maja 2014 r., III AUa 294/14, Lex nr 1477244).

W wyroku z dnia 19.02.2008 r (III AUa 1227/08, OSA rok 2009, nr 4, poz3) Sąd Apelacyjny w Katowicach podkreślił, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma obowiązek kontroli wysokości wynagrodzenia określonego w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druk ZUS RP 7) wystawionym przez pracodawcę. Na organie rentowym spoczywa obowiązek ustalenia wysokości świadczenia w sposób określony przepisami prawa.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 23 lipca 2009 r. (III AUa 448/09, LEX nr 628256) zwrócił uwagę, że w każdym przypadku, czyli nawet w przypadku ewentualnego podania przez odwołującego nieprawdziwych danych, pozwany organ rentowy - jako organ administracji publicznej odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych - nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji. Analogiczne stanowisko zaprezentował również Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 16 stycznia 2014 r. (III AUa 883/13, LEX nr 1425424).

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy nie dopełnił obowiązku merytorycznego zbadania złożonego dokumentu (zaświadczenie Rp-7 wraz z załącznikiem). Omyłka dokonana przez odwołującego była łatwa do ustalenia, albowiem wystarczyło porównanie okresów urlopu wychowawczego wskazanego w załączniku do RP 7 i świadectwie pracy.

Ostatecznie przecież organ rentowy dokonał tego porównania w 2016 r i wystąpił do odwołującego o wyjaśnienie rozbieżności i ewentualne skorygowanie wysokości wynagrodzenia za rok 1983.

Mając powyższe na uwadze do bezpodstawnej wypłaty świadczenia w kwocie wskazanej w zaskarżonej decyzji organu rentowego, nie doszło z wyłącznej z winy zakładu pracy, lecz również z winy organu rentowego, na którym spoczywał obowiązek zweryfikowania przedłożonego Rp-7. Jeżeli pobranie nienależnych świadczeń emerytalnych przez pracownika spowodowane było nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego, organ nie może wydać decyzji zobowiązującej pracodawcę do zwrotu pobranych świadczeń.

Mając na uwadze powyższe, Sad Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i uwzględnił odwołanie płatnika.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 kpc. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego ustalona została w oparciu § 9 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2016.1667).

(-) SSR del Magdalena Kimel